

INFORMÁCIE PRE VEREJNOSŤ VYPLÝVAJÚCE Z § 15 ZÁKONA NR SR Č. 42/1994 Z.Z. O CIVILNEJ OCHRANE OBYVATEĽSTVA V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV

Územie obce Trstín môže byť potenciálne ohrozované z nasledujúcich zdrojov, ohrozenia:

A – Jadrové zariadenie - V2 - SE a.s. EBO J. Bohunice,

B - Únik chemických nebezpečných látok (CHNL) pri preprave po cestných komunikáciách,

C - Únik biologických nebezpečných látok (BNL).

A - JADROVÉ ZARIADENIE V-2

V lokalite blízko obce Jaslovské Bohunice sa nachádza komplex jadrových zariadení. Prevádzkuje ich spoločnosť SE, a.s. EBO Jaslovské Bohunice. Obec Trstín by bola v prípade vzniku havárie na tomto zariadení ohrozená ako celok možným spádom rádioaktívnych látok.

Kataster obce Trstín je vo vzdialenosti 13,9 km od JZ – SE, a.s. EBO Jaslovské Bohunice (V2), nachádza sa v pásme ohrozenia vymedzenom od 5km do 21 km od JZ – SE, a.s. EBO Jaslovské Bohunice (V2).

Havária jadrového zariadenia má 3 fázy. Na úrovni obce sa spracovávajú opatrenia k ochrane obyvateľstva bez rozdelenia do jednotlivých fáz nakoľko obec nemá možnosť vyhodnotenia priebehu jednotlivých fáz a ochranné opatrenia plánuje v predpísanom rozsahu Plánu ochrany obyvateľstva v zmysle zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. Za haváriu na JZ považujeme stav, keď sa z JZ dostanú do životného prostredia rádioaktívne látky v množstvách a aktivite, ktoré vyžadujú opatrenia na ochranu obyvateľstva. Časť týchto látok sa usadí na budovách, na zemi, prípadne rastlinách a viaže sa s nimi. V odbornom jazyku sa označuje tento proces ako radiačná kontaminácia. Rádioaktívne látky sa môžu dostať do organizmu ľudí vdychovaním, požitím kontaminovanej potravy alebo vody a preniknutím cez kožu.

Účinky ionizačného žiarenia na organizmus môžu byť:

fyzikálne,
fyzikálno-chemické,
chemické,
biologické.

Najnebezpečnejšia je prenikavá radiácia, v dôsledku ktorej je oslabený imunitný systém organizmu a hrozí veľký výskyt epidémií a nákaz. Akútna choroba z ožiarenia zahŕňa výskyt novotvarov ako je rakovina kože, ďalej leukémia a pod.

Varovanie obyvateľstva a vyrozumenie osôb je súhrn technických a organizačných opatrení na bezprostredné a včasné informovanie obyvateľstva, štátnych a súkromných organizácií o mimoriadnej udalosti spojenej s únikom alebo s hrozbou úniku rádioaktívnych látok do životného prostredia.

Systém varovania obyvateľstva je založený na princípe:

- varovania elektronickými poplachovými sirénami,
- vyhlásením slovnej informácie,
- hromadnými oznamovacími prostriedkami (rozhlas, televízia),

Úlohy pri realizácii opatrení na zabezpečenie ochrany obyvateľstva:

1. Varovanie obyvateľstva a vyznamenanie osôb, organizácia informačného toku

Varovanie obyvateľstva sa vykonáva varovnými signálmi:

- a) **VŠEOBECNÉ OHROZENIE** dvojminútovým kolísavým tónom sirén pri ohrození alebo pri vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti,
- b) **OHROZENIE VODOU** šesťminútovým stálym tónom sirén pri ohrození ničivými účinkami vody.

Koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti sa vyhlasuje signálom **KONIEC OHROZENIA** dvojminútovým stálym tónom sirén bez opakovania.

Varovné signály a signál **KONIEC OHROZENIA** sa následne dopĺňajú hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

Varovný signál sa ihneď po jeho skončení dopĺňa slovnou informáciou vo vysielaní rozhlasových staníc a televíznych staníc alebo v miestnych informačných prostriedkoch obce.

Slovná informácia obsahuje:

- deň a hodinu vzniku alebo skončenia ohrozenia,
- údaje o zdroji a druhu ohrozenia,
- údaje o veľkosti ohrozeného územia,
- základné pokyny pre obyvateľstvo (osadenstvo objektu).

2. Monitorovanie a dozimetrické zabezpečenie

Obec nezabezpečuje monitorovanie ani dozimetrické zabezpečenie, z dôvodu že na daný účel nevlastní žiadne materiálne vybavenie.

3. Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov

Obec zodpovedá len za reguláciu pohybu obyvateľstva na území obce, ktoré zabezpečuje vlastnými silami a prostriedkami v spolupráci s jednotkami polície a OS SR.

4. Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť

V rámci obce je prvá predlekárska pomoc poskytovaná svojpomocne, nakoľko obec nemá žiadne odborné zdravotné jednotky. Neodkladná zdravotná starostlivosť by bola zabezpečovaná prostredníctvom zdravotníckych zariadení na základe určenia krízového štábu prípadne nadriadených zložiek, keďže obec sa nachádza v oblasti ohrozenia a poskytovanie komplexnej zdravotnej starostlivosti sa plánuje mimo oblasť ohrozenia.

5. Evakuácia

Obec zodpovedá za evakuáciu obyvateľstva obce a zamestnancov právnických a fyzických osôb v rámci obce. Na tento účel má spracovaný „Plán evakuácie obyvateľstva“ v ktorom je plánovaná evakuácia obyvateľstva v prípade vzniku havárie alebo nehody JZ v Jaslovských Bohuniciach cez kontrolné stanovište (KS) Senica v meste Senica s umiestnením evakuovaného obyvateľstva do obce Brodské v okrese Skalica. V prípade rozrušenia vodnej stavby Liptovská Mara obec Trstín prijíma na ubytovanie evakuantov z okresu Piešťany.

6. Hygienická očista

Z dôvodu, že obec sa nachádza v oblasti ohrozenia a nemá vhodné materiálne vybavenie, neplánuje sa vykonanie hygienickej očisty v rámci obce, nakoľko by to nemalo žiadny efekt. Hygienická očista by bola vykonávaná až v príslušnom KS.

7. Príprava a informovanie obyvateľstva

Cieľom prípravy je umožniť čo najväčšiemu počtu občanov získať nevyhnutné vedomosti, návyky a zručnosť k sebaochrane a pomoci iným v núdzi.

Informácia obsahuje údaje s uvedením stručného, zrozumiteľného a pravdivého opisu NEHODY alebo HAVÁRIE, dátumu a času jej vzniku, jej územnej a technickej lokalizácie, príčin jej vzniku, jej dôsledkov pre verejnosť a prijatých predbežných opatreniach.

8. Individuálna ochrana osôb

Obec má spracovaný plán výdaja PIO a v prípade potreby by boli obyvateľstvu vydané ochranné masky spoločne s ochrannými filtrami, prípadne by obyvateľstvo použilo improvizované prostriedky bežne dostupné v domácnostiach - improvizované prostriedky individuálnej ochrany je možné použiť na ochranu povrchu tela rôzne nepremokavé časti odevu, pršiplášte, pláštenky, gumené rukavice, nepremokavé pokrývky hlavy, čiapky, gumenú obuv. Oči je možné si chrániť plaveckými okuliarmi, príp. lyžiarskymi okuliarmi a dýchacie cesty navlhčenou vreckovkou, uterákom a pod.

9. Zabezpečenie činnosti v objekte, v ktorom nemožno skončiť pracovnú činnosť

V obci sa nachádza subjekt PPD Trstín, v ktorom nemožno skončiť pracovnú činnosť.

Režimy života zamestnancov:

Zabezpečenie ochrany pracovníkov v subjekte, v ktorom nie je možné skončiť pracovnú činnosť a tento subjekt je v oblasti ohrozenia, spočíva najmä:

- v ochrane dýchacích ciest a nekrytých častí tela,
- jódovej profylaxii,
- ukrytí a ochrane v budovách,
- režimu práce, odpočinku a striedania pracovníkov v zmene tak, aby neboli prekročené limity ožiarenia.

Režim života pre zamestnancov subjektu s nepretržitou prevádzkou pri vzniku mimoriadnej udalosti s únikom rádioaktívnej látky:

- a) prednostne zabezpečiť ochranu dýchacích ciest, očí a povrchu tela zamestnancov, s dôrazom na nekryté časti tela,
- b) zabezpečiť ukrytie zamestnancov na nevyhnutne potrebnú dobu,
- c) stanoviť a dodržiavať režim práce, odpočinku a striedania zamestnancov v pracovnej zmene tak, aby nedošlo k prekročeniu stanovených zásahových úrovní po zasiahnutí účinkami nebezpečných rádioaktívnych látok,
- d) technologické zariadenia na subjekte obsluhovať výlučne s ochranou dýchacích ciest, očí a povrchu tela,
- e) po návrate do úkrytu vykonať čiastočnú hygienickú očistu osôb,
- f) nepohybovať sa zbytočne vo voľnom teréne,
- g) pravidelne vykonávať očistu komunikácií, budov a zariadení,
- h) sledovať pokyny a informácie oprávnených orgánov, tieto presne dodržiavať,
- i) na likvidáciu úniku a nekontrolovaného šírenia nebezpečnej látky vyčleniť nevyhnutne potrebný počet zamestnancov vybavených potrebnými ochrannými prostriedkami, zaistiť a použiť technické a prepravné prostriedky, dezaktivačné látky, vykonať náhradné uloženie alebo odsun sústredených rádionuklidov na ekologické uloženie,
- j) režim života zrušiť až na základe pokynov príslušných subjektov,
- k) úplnú hygienickú očistu a úplnú dezaktiváciu vykonať až po odvolaní mimoriadnej situácie a zrušení režimu života.

10. Jódová profylaxia

Jódová profylaxia obyvateľstva sa pri radiačnej havárii JZ uskutočňuje vzhľadom na prognózu vzniknutej situácie a vyzvanie príslušnou autoritou. Jódové tabletky sú určené výhradne na použitie v prípade radiačnej havárie a dávkovanie je uvedené na príbalovom letáku. Osoby precitlivelé na jódové preparáty alebo tie, ktoré sa liečili, alebo liečia na

poruchu štítnej žľazy užijú profylaktika po dohode s ošetrojúcim lekárom. Pri nejasnostiach je potrebné sa poradiť s ošetrojúcim lekárom.

Na tento účel je obyvateľstvu, žijúcemu na tomto území vopred vydávané profylaktikum jodid draselný (KI) vo forme tabletiiek.

Prevádzkovateľ JZ V2 zabezpečil jódové profylaktika pre obyvateľstvo v 21 km pásme od JZ V2. Tieto boli vydané obyvateľom do domácností, materským a základným školám. Posledná obmena profylaktík sa uskutočnila v mesiacoch október a november 2017.

Nakoľko od ukončenia výdaja jódových profylaktík uplynie vždy určité obdobie, v ktorom môže prísť k zmene vekovej štruktúry obyvateľstva v dôsledku migrácie, úmrtia, príp. narodenia, nemusia uvedené vydané počty KI zodpovedať ich skutočnej potrebe. V dôsledku toho bude treba v čase ohrozenia obyvateľstva vykonať cestou obecných úradov doplnenie chýbajúcich profylaktík z rezerv, podľa skutočnej potreby. Toto prebieha ešte v období ohrozenia.

11. Ukrytie osôb

Obyvatelia obce by boli ukrytí v JÚBS (jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne) v súlade so spracovaným „Plánom ukrytia“, ktorý je uložený na obecnom úrade Trstín.

12. Dezaktivácia, vrátane zámeru na prechodné a trvalé uloženie kontaminovaného materiálu, ktorý po použití predstavuje rádioaktívny odpad.

Obec neplánuje žiadne činnosti spojené s dezaktiváciou ani uskladnením kontaminovaného materiálu, nakoľko nemá možnosť zistiť hladinu kontaminácie a o týchto činnostiach rozhodujú odborne spôsobilé a nadriadené zložky. Obyvatelia obce sa však budú podieľať na činnostiach spojených s dezaktiváciou terénu, budov a materiálu rádioaktívne kontaminovaných podľa rozhodnutia Ústredného krízového štábu a pri obnove postihnutého kontaminovaného územia v zmysle platnej legislatívy.

13. Regulácia spotreby potravín, krmovín a vody

Vydávanie opatrení ohľadom potravín, vody a krmív budú zabezpečovať príslušné štátne orgány na základe výsledkov monitorovania regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) a regionálna veterinárna a potravinová správa (RVaPS).

Ďalšie informácie je možné získať na Obecnom úrade Trstín

B. ÚNIK CHEMICKÝCH NEBEZPEČNÝCH LÁTOK PRI PREPRAVE PO CESTNÝCH KOMUNIKÁCIÁCH

Chemické nebezpečné látky sú látky, ktoré svojimi vlastnosťami môžu spôsobiť ohrozenie zdravia a života ľudí alebo majetku a narušiť stav životného prostredia.

Chemické nebezpečné látky sa však bežne využívajú v priemyselnej výrobe. Ich vhodné použitie sa využíva pri výrobných procesoch. Medzi najpoužívanejšie CHNL používané v priemyselnej výrobe patria amoniak, priemyselné plyny, riedidlá a pod.

V prípade havárie môže prísť k nežiaducemu úniku CHNL do okolia, ktoré spôsobí nežiaduce účinky na organizmoch a majetku, z toho dôvodu sa plánujú protichemické opatrenia. Územie obce môže byť ohrozené pri preprave po cestných komunikáciách.

Na území obce sa nenachádza žiadny objekt, ktorý by sa zaoberal výrobou, manipuláciou a skladovaním chemicky nebezpečných látok (CHNL).

Úlohy pri realizácii opatrení na zabezpečenie ochrany obyvateľstva:

1. Varovanie obyvateľstva a vyzoznenie osôb, organizácia informačného toku

Pri bezprostrednom ohrození obyvateľstva a hospodárstva únikom chemických nebezpečných látok (CHNL) sa v zmysle platných právnych predpisov vykonáva varovanie a vyzoznenie obyvateľstva dohovorenými signálmi a to 2 minútovým kolísavým tónom, ktorý sa ihneď po jeho skončení dopĺňa slovnou informáciou vo vysielaní v hromadných informačných prostriedkoch. Slovná informácia obsahuje :

- deň a hodinu vzniku ohrozenia,
- údaje o zdroji ohrozenia,
- údaje o veľkosti a lokalite ohrozenia,
- základné pokyny na ochranu obyvateľstva.

Pri úniku CHNL pri preprave sa využívajú na varovanie a vyzrozumenie obyvateľstva vyzrozumievacie prostriedky. Jedná sa o sirény a rozhlas.

2. Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov

Reguláciu pohybu osôb organizujú zložky polície s orgánmi CO a OS SR. Obec zodpovedá za reguláciu pohybu osôb na území obce, ktorú zabezpečuje vlastnými silami a prostriedkami podľa rozhodnutia starostu obce v spolupráci s PZ SR.

3. Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť

V rámci obce je prvá predlekárska pomoc poskytovaná svojpomocne. Neodkladná zdravotná starostlivosť by bola zabezpečovaná prostredníctvom rýchlej zdravotnej služby.

4. Evakuácia

Evakuácia obyvateľstva z priestoru ohrozenia pri úniku CHNL sa riadi v zmysle spracovaných plánov lokálne a operatívne. Najvhodnejší postup je opustiť ohrozený priestor kolmo na smer vetra.

5. Hygienická očista

Úplnú špeciálnu očistu vykonávajú špeciálne vyčlenené jednotky. Dobře vykonanou špeciálnou očístou možno čiastočne alebo úplne odstrániť CHNL z terénu či budov a tým zamedziť ich negatívne vplyvu na obyvateľstvo.

Očista terénu a budov sa môže vykonávať :

- a) chemicky – kde druh látky závisí od CHNL a jej koncentrácie,
- b) mechanicky – kde sa kontaminovaná vrstva mechanicky odstráni.

U niektorých CHNL môže nastať i samovoľná dekontaminácia, ktorá je však závislá od druhu, látky, teploty, vlhkosti a ďalších meteorologických podmienok.

6. Individuálna ochrana osôb

Špeciálne prostriedky individuálnej ochrany je povinný zabezpečiť v zmysle vyhlášky č. 533/2006 Z. z. ohrozovateľ pre svojich zamestnancov. Obyvateľstvo použije improvizované prostriedky individuálnej ochrany bežne dostupné v domácnostiach – improvizované prostriedky individuálnej ochrany je možné použiť na ochranu povrchu tela rôzne nepremokavé časti odevu, pršiplášte, pláštenky, gumené rukavice, nepremokavé pokrývky hlavy, čiapky, gumenú obuv. Oči je možné si chrániť plaveckými okuliarmi, príp. lyžiarskymi okuliarmi a dýchacie cesty navlhčenou vreckovkou, uterákom a pod.

7. Zabezpečenie činnosti v objektoch, v ktorých nemožno skončiť pracovnú činnosť

Na území obce sa nachádza subjekt PPD Trstín, v ktorom nemožno skončiť pracovnú činnosť po vzniku MU spojené s únikom CHNL.

Opatrenia pre zamestnancov :

Varovanie a vyzrozumenie osôb, organizácia informačného toku

a) **Varovanie osôb** je materiálno technicky zabezpečené sirénami, ktoré sú umiestnené na území obce.

b) **Vyzrozumenie osôb** je materiálno – technicky zabezpečené:

1. Verejnou telefónnou sieťou
2. Mobilnými telefónmi
3. Elektronickou poštou prostredníctvom osobných počítačov

c) **Monitorovanie územia**

Zabezpečuje obecný úrad v spolupráci s Okresným úradom Trnava, prevádzkovateľ objektu

d) **MTZ regulácie pohybu osôb a dopravných prostriedkov**

Zabezpečuje pre jednotky CO a KŠ obce – obec v spolupráci s OÚ Trnava – odbor KR, pre objekt – prevádzkovateľ objektu

e) Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť

Využívať dostupné prostriedky a pomôcky obecného úradu

Pri poskytovaní neodkladnej zdravotnej starostlivosti použiť: zdravotnícky materiál sanitiek a zdravotníckych zariadení.

f) hygienická očista

K realizácii hygienickej očisty je potrebné zabezpečiť minimálne:

- tekuté mydlá, šampóny a iné dekontaminačné prostriedky
- papierové a igelitové vrecia na kontaminované odevy

g) príprava a informovanie osôb

Využíva sa, systém manuálneho telefonického odovzdania prostredníctvom verejnej telefónnej siete Slovak Telecomu, RTVS a najmä však rozhlasové prostriedky v obci.

h) individuálna ochrana osôb

Používajú sa bežne dostupné prostriedky individuálnej ochrany, ihneď po vzniku MU. Individuálna ochrana osôb zahŕňa:

- ochranu dýchacích ciest,
- ochranu povrchu tela.

Individuálnu ochranu osôb je potrebné realizovať hlavne pri pohybe mimo úkrytových priestorov, pričom je vhodné použiť improvizované PIO, nakoľko výdaj PIO zo skladu CO z časových dôvodov bude zrejme neefektívny. Obyvateľstvo použije improvizované prostriedky individuálnej ochrany bežne dostupné v domácnostiach – improvizované prostriedky individuálnej ochrany je možné použiť na ochranu povrchu tela rôzne nepremokavé časti odevu, pršiplášte, pláštenky, gumené rukavice, nepremokavé pokrývky hlavy, čiapky, gumenú obuv. Oči je možné si chrániť plaveckými okuliarmi, príp. lyžiarskymi okuliarmi a dýchacie cesty navlhčenou vreckovkou, uterákom a pod.

Špeciálne PIO pre svojich zamestnancov a osoby prevzaté do starostlivosti je povinný zabezpečiť prevádzkovateľ CHNL.

i) zabezpečenie činnosti v objekte, v ktorom nemožno skončiť pracovnú činnosť

Na utesnenie priestorov ustajnených zvierat použiť dostupné materiály z vlastných zdrojov ako sú dosky, fólie, plachty, handry a pod.

j) ukrytie osôb

Pri úniku CHNL sa ukrytie ohrozeného obyvateľstva uskutoční podľa druhu CHNL úkrytoch (JÚBS), ktoré sa nachádzajú v suterénnych priestoroch alebo nadzemných priestoroch (na poschodí). Rozhodnutie o mieste ukrytia sa stanoví podľa skutočnej situácie a druhu CHNL.

k) profylaxia

Špecifická profylaxia sa poskytne zasiahnutým osobám prostredníctvom RZP prípadne v FN Trnava v rámci vykonávania neodkladnej zdravotnej starostlivosti.

l) Materiálne a technické zabezpečenie realizácie prijatých úloh na úrovni obce riešiť existujúcim technickým a materiálnym vybavením pracovísk (spojovacia, výpočtová technika, ďalší inventár a spotrebný materiál atď.).

Materiálne a personálne zabezpečenie likvidácie následkov úniku CHNL vychádza predovšetkým z veľkosti a rozsahu stupňa nebezpečenstva.

Súčasne v rámci materiálneho a personálneho zabezpečenia sa pripravuje a plánuje materiál a osoby na ostatné zabezpečujúce činnosti likvidácie následkov, ako sú poriadková služba, doprava osôb a preprava materiálu, likvidácia kontaminovaného odpadu, hygienická očista osôb a dekontaminácia prístupových a odsunových komunikácií, pracovných plôch, terénu, budov a materiálu v súlade s vyhláškou MV SR č. 533/2006 Z. z. o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov a vyhlášky MV SR č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany,...

m) evakuácia –v prípade MU spojenej s únikom CHNL sa uvažuje len s krátkodobou evakuáciou s možným návratom osôb do 72 hodín.

8. Ukrytie obyvateľstva

Ukrytie obyvateľstva v prípade vzniku MU s únikom CHNL sa realizuje buď v pivničných priestoroch, alebo vo výškových budovách nakoľko vlastnosti rôznych látok sú rozdielne. Rozhodnutie o mieste ukrytia sa stanoví až podľa skutočnej situácie a druhu CHNL.

Najrýchlejším a najúčelnejším ochranným opatrením je okamžitá evakuácia z postihnutého územia.

9. Záchranné práce zahŕňajú:

- súbor činností, ktorých cieľom je najmä vyslobodenie postihnutých osôb, poskytnutie prvej pomoci, záchrana života, zdravia a majetku, ich odsun mimo priestoru postihnutého mimoriadnou udalosťou, - súbor činností, ktorých cieľom je zamedziť pôsobeniu a šíreniu následkov mimoriadnej udalosti.
- súbor činností potrebných na optimálne odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.

Ďalšie informácie je možné získať na Obecnom úrade Trstín

C.ÚNIK BIOLOGICKÝCH NEBEZPEČNÝCH LÁTOK

Možnosti ohrozenia biologickými nebezpečnými látkami (BNL)

Ohrozenie územia obce Trstín mimoriadnou udalosťou (MU) s únikom biologických nebezpečných látok je v zmysle analýzy územia tvorené možnými nasledujúcimi zdrojmi:

- zo *subjektu PPD Trstín, ktoré sa zaoberá chovom hospodárskych zvierat (hovädzí dobytok a ovce).*
- z *okolitých polí a hájov - divá zver a vtáctvo,*
- *pretekajúcich tokov a blízkej vodnej nádrže - vodné živočíchy, rýb, vtáky a vodné zvieratá*
- z *drobného chovu domácich zvierat, hydiny a vtáctva.*

Fázy vývoja:

Po uplynutí inkubačného času dochádza následne k šíreniu infekčných ochorení, intenzita šírenia ochorení závisí od:

- prítomnosti prenášačov (komáre, kliešte, drobné hlodavce, blechy...)
- typu vyvolávajúceho mikroorganizmu a jeho schopnosti šírenia sa, vyvolávania ochorení u ľudí a schopnosti prežívania vo vonkajšom prostredí
- odolnosti ľudského organizmu voči danému ochoreniu
- prítomnosti geneticky pozmenených mikroorganizmov.

ÚLOHY PRI REALIZÁCIÍ OPATRENÍ NA ZABEZPEČENIE OCHRANY

1. Varovanie obyvateľstva a vyzozumenie osôb, organizácia informačného toku Varovanie ohrozeného obyvateľstva a vyzozumenie orgánov štátnej správy, samosprávy, právnických a fyzických osôb je najdôležitejším opatrením k zabezpečeniu ochrany obyvateľstva a majetku pri možnom vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom BNL, z rôznych zdrojov ohrozenia.

Pri ohrození obyvateľstva MU spojenou s únikom BNL sa využívajú na varovanie obyvateľstva a vyzozumenie osôb prostriedky obce, za ktoré zodpovedá starosta obce.

Varovanie obyvateľstva sa vykonáva varovným signálom “ **VŠEOBECNÉ OHROZENIE**“ – dvojminútový kolísavý tón sirén, doplnený slovnou informáciou.

Koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov MU sa vyhlasuje signálom “**KONIEC OHROZENIA**“ – dvojminútový stály tón sirén bez opakovania

Obec je v súlade s § 15, ods.1, písm. f) zákona NR SR č.42/94 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov povinná vykonávať hlásnu službu na území obce.

2. Monitorovanie územia

Monitorovanie územia je základným opatrením, ktoré je potrebné vykonávať pri každej mimoriadnej udalosti spojenej s únikom BNL. Je významným prvkom systému plánovaných a zabezpečovaných opatrení na ochranu s cieľom:

- vyhodnotiť stav zložiek životného prostredia, ktoré sú ohrozené, - zabezpečiť monitorovanie pre každú BNL pri MU,
- zabezpečiť rozvinutie monitorovacej siete v spolupráci s RVaPS Trnava a RÚVZ Trnava v čiastkovom alebo úplnom rozsahu pre monitorovanie zmien situácie za MU a rýchlym spracovávaním a odovzdávaním výsledkom zaistiť podklady pre včasné vyhlasovanie opatrení na ochranu obyvateľstva v prípade lokálneho ohrozenia malého rozsahu a v prípade veľkoplošného ohrozenia

3. Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov

Úlohou regulácie pohybu osôb a dopravných prostriedkov je:

- zabezpečiť prejazdnosť komunikácií pre monitorovacie skupiny,
- zabrániť vstupu osôb do nebezpečných a kontaminovaných oblastí,
- zabezpečiť prejazdnosť komunikácií pri evakuácii obyvateľstva,
- zabezpečiť prejazdnosť komunikácií pre vstup nasadených síl a prostriedkov k vykonaniu záchranných prác,
- doceliť zníženie kontaminácie osôb a zásob, zabrániť neoprávneným presunom kontaminovaného materiálu do čistých oblastí,
- celkovo racionálne usmerniť dopravu a prepravu osôb v ohrozenej oblasti.

Reguláciu pohybu osôb a dopravných prostriedkov zabezpečuje Policajný zbor SR a jednotky CO.

4. Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť

V rámci obce je prvá predlekárska pomoc poskytovaná svojpomocne. Neodkladná zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná prostredníctvom linky tiesňového volania, na ktorej službukonajúci lekár poradí ako poskytnúť prvú pomoc.

5. Evakuácia

Hlavnou úlohou evakuácie je, v zmysle Zákona NR SR č.42/1994 Z. z. o civilnej ochrane v znení neskorších predpisov a podľa vyhlášky MV SR č. 328/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o evakuácii, vykonať premiestnenie obyvateľstva z ohrozeného územia do priestorov, ktoré nie sú ohrozené.

V prípade MU spojenej s únikom BNL sa uvažuje len s krátkodobou evakuáciou s možným návratom osôb do 72 hodín.

Evakuáciu vyhlasuje a riadi starosta obce. Evakuácia obyvateľstva z priestorov ohrozenia pri úniku BNL sa riadi v zmysle spracovaných plánov lokálne a operatívne.

Obec má spracovaný „Plán evakuácie obyvateľstva“, ktorý sa nachádza v samostatnej zložke ktorá je založená v dokumentácii CO. Obec v zmysle § 15 ods.(1) písm. g) Zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov plánuje, vyhlasuje, riadi a zabezpečuje evakuáciu a poskytuje núdzové ubytovanie a núdzové zásobovanie evakuovaným.

6. Hygienická očista

Hygienická očista osôb sa uskutočňuje po ukrytí v budovách, kde sa osoby dôkladne umyjú bežnými postupmi, s dôrazom na tie časti tela, ktoré neboli chránené odevom, vrátane vlasov

a fúzov. V spoločných úkrytoch sa hygienická očista organizuje a uskutočňuje v sociálnych zariadeniach budov a úkrytov. Dekontaminácia povrchu tela musí byť síce účinná, ale súčasne šetrná, čo znamená, že nesmieme porušiť celistvosť kože, aby sme neumožnili BNL vniknúť do organizmu. Najjednoduchšou a najúčinnjšou metódou dekontaminácie je osprchovať sa vlažnou až studenou vodou (neroztáhuje póry kože).

Postup pri hygienickej očiste:

a) Pred sprchovaním je potrebné si vypláchnuť ústa a oči a vlhkou vatou vyčistiť nos a uši. Použitú vatu vložiť do igelitového vrecúška, ktoré sa potom uloží do igelitového vreca pripraveného na zber kontaminovaných vecí.

b) Najprv sa umyje hlava v predklone tak, aby voda nestekala po tele.

c) Potom sa osprchuje celé telo. Postupuje sa od hlavy k nohám. Sprchovanie sa opakuje dva až tri razy. Je dôležité sprchovať sa pomaly a dôkladne. Pri sprchovaní sa priebežne oplachujú steny v kúpeľni a po osprchovaní aj podlaha. Kúpeľ vo vani sa neodporúča. Na očistu tela i vlasov možno použiť bežné saponáty, mydlá, šampóny, peny a podobne. Nie je potrebné používať intenzívne špeciálne prostriedky. O ich potrebe rozhodne lekár pri potrebe hospitalizácie. Po osprchovaní neodporúčame používať dezodoračné spreje, vodu po holení, kolínsku vodu a podobne. Tieto prostriedky môžu spôsobiť prenikanie BNL do tela.

7. Individuálna ochrana osôb

Individuálna ochrana osôb zahŕňa:

- ochranu dýchacích ciest,
- ochranu povrchu tela.

Individuálnu ochranu osôb je potrebné realizovať hlavne pri pohybe mimo úkrytových priestorov, pričom je vhodné použiť improvizované prostriedky ochrany (PIO), nakoľko výdaj PIO zo skladu CO z časových dôvodov bude zrejme neefektívny.

Ako improvizované PIO je možné použiť na ochranu povrchu tela rôzne nepremokavé časti odevu, nachádzajúce sa v domácnosti. Improvizované prostriedky individuálnej ochrany je možné použiť na ochranu povrchu tela rôzne nepremokavé časti odevu - pršíplášte, pláštenky, gumené rukavice, nepremokavé pokrývky hlavy, čiapky, gumenú obuv. Oči je možné si chrániť plaveckými okuliarmi, príp. lyžiarskymi okuliarmi a dýchacie cesty navlhčenou vreckovkou, uterákom a pod.

8. Zabezpečenie činnosti v objektoch, v ktorých nemožno skončiť pracovnú činnosť .

V obci sa nachádza subjekt PPD Trstín, v ktorom nemožno skončiť pracovnú činnosť a ktorý sa zaoberá chovom hospodárskych zvierat (hovädzí dobytok a ovce). Tento subjekt môže byť zároveň ohrozovateľom v oblasti predpokladaného ohrozenia pri vzniku mimoriadnych udalostí s únikom biologických látok. V tejto oblasti predpokladaného ohrozenia BNL sa každej fyzickej osobe odporúča dodržiavať tento režim života:

- po zaregistrovaní príznakov použitia alebo prijatí varovného signálu o použití biologických prostriedkov v otvorenom teréne si chrániť v rámci možností dýchacie cesty hustou navlhčenou tkaninou (vreckovkou, šatkou, šalom, gázou, vatou, obvazom, obvínadlom a i.),
- prijatý varovný signál presne zaznamenať a odovzdať ďalej iným osobám a príslušným orgánom včas a zrozumiteľne.
- opustiť čo najrýchlejšie otvorený terén podľa možností kolmo na smer prízemného vetra, čo najkratším smerom z pásma bezprostredného ohrozenia, do vnútra budov a miestností s čo najnižším počtom okien, podľa možností čo najviac vyvýšených nad terénom,
- vypnúť ventilačné a klimatizačné zariadenia, utesniť okná, dvere a iné otvory dostupnými tesniacimi materiálmi, navlhčenými v bežných dezinfekčných roztokoch

(SAVO, lyzol, peroxid vodíka, hypermangán, Ajatin a pod.), prípadne len vo vode, pripraviť si zásobu dezinfekčných roztokov a zásoby nekontaminovaných potravín a nápojov v nepriepustných obaloch (sklo, plast),

- vyhotoviť si z domácich zdrojov improvizované prostriedky individuálnej ochrany (PIO). Môžu to byť gumené rukavice, plášte obuv, prikrývky hlavy, šále na ochranu dýchacích orgánov, očí a slizníc,
- dodržiavať dôsledne stanovený zákaz zhromažďovania osôb počas zavedeného zvýšeného zdravotného a intenzívneho veterinárneho dozoru, observácie a karantény, sledovať priebežne prostredníctvom dostupných prostriedkov hromadnej informácie všetky pokyny a informácie oprávnených odborných subjektov na riešenie situácie,
- dodržiavať zákaz voľného pohybu v teréne bez nasadených PIO, von vychádzať v nasadených PIO len na nevyhnutnú dobu (napr. na doplnenie základných potravín a ošetrovanie zvierat),
- pri návrate do domu a bytu vykonať vždy čiastočnú hygienickú očistu a čiastočnú dezinfekciu odevu, obuvi a materiálu,
- dodržiavať dôsledne a bez paniky stanovené hygienické, protiepidemické a protiepzootické opatrenia, vo svojom okolí svojím konaním napomáhať zamedzeniu paniky,
- svojvoľne neopúšťať oblasť predpokladaného ohrozenia biologickými prostriedkami, na jej území zotrvať až do odvolania stanovených opatrení,
- merať pravidelne telesnú teplotu osôb a bazálnu teplotu u zvierat, nezvyklé náhle prekročenia teplôt nahlasovať príslušným orgánom,
- zvýšený výskyt závažných prenosných ochorení v rodinách a iných skupinách osôb, ako aj u zvierat, nahlasovať včas orgánom hygieny a epidemiológie, špecialistom zdravotníckych a veterinárnych odborných jednotiek, prípadne príslušníkom iných jednotiek nasadených na riešenie mimoriadnej situácie.

Karanténu v ohrozenom území obce vyhlasuje starosta, ktorého vyzoomieva Okresný úrad a príslušná Regionálna veterinárna a potravinová správa.

Ochranu zamestnancov subjektu PPD Trstín, v ktorom nie je možné skončiť pracovnú činnosť zabezpečuje predseda družstva.

9. Dezinfekcia, dezinfekcia a deratizácia môže byť:

- **ochranná** (preventívna), ktorá je neoddeliteľnou súčasťou výrobných a technologických postupov,

- **ohnisková**, ktorá sa vykonáva priebežne, pokiaľ trvá nebezpečenosť prenosu a vzniku ďalších infekčných ochorení v ohnisku nákazy a záverečná, ktorá sa vykonáva pred vyhlásením skončenia nákazy.

Dezinfekcia - je chemický alebo fyzikálny proces, ktorým je čiastočne alebo úplne potláčaný rast, množenie, existencia baktérií a vírusov.

Dezinfekciu chemickou cestou vykonávame roztokmi chemických látok, ktorými kropíme alebo utierame povrch. Dbáme, aby bol dezinfikovaný povrch počas celej doby pôsobenia v kontakte s dezinfekčným roztokom.

Odporúčané dezinfekčné prípravky so sporicídnyim účinkom sú napríklad:

- a) Lisoformin 3000 – 4 % roztok s vodou, doba pôsobenia 6 hodín,
- b) Perestril – 0,5 % roztok s vodou, doba pôsobenia 10 min., resp. do zaschnutia,
- c) Presept, Medicarine, Suprachlor – aplikovať podľa návodu na použitie.

Dezinfekcia - je chemický alebo fyzikálny proces zameraný na ničenie hmyzu, je zameraná na ničenie alebo zníženie výskytu hlodavcov (potkany, krysy, myši atď.).

V komplexe protiepidemických opatrení sa realizujú režimové organizačné opatrenia, ktoré sa uvedú do činnosti pri nebezpečenstve zavlečenia infekcie medzi obyvateľstvo, hospodárske

zvieratá a pri vzniku infekčných ochorení. Ich obsah závisí od charakteru infekčného ochorenia, hygienických podmienok, charakteru krajiny a regiónu a od špecifických podmienok konkrétnej situácie.

Finančné riešenie realizácie opatrení zabezpečiť v zmysle platnej legislatívy a rozpočtových pravidiel pre financovanie mimoriadnych situácií. Výdavky na vykonávanie záchranných prác pri mimoriadnej situácii a pri vykonávaní odsunu (evakuácie) budú uhradené zo štátneho rozpočtu na základe podkladov sústredených krízovým štábom v súlade s platnými právnymi predpismi.

Ďalšie informácie je možné získať na Obecnom úrade Trstín

